

жностите, предоставени не само от пражките, но и от различни провинциални, най-често просветни средища - в Табор, Писек, Храдец Кралове и др.⁹

И на трето място най-силен отзвук и най-реален резултат младите българи постигат с публикациите си в тогавашния чешки печат. Важното в случая е, че сред стотиците техни работи с обществено-политическа, културно-историческа, географско-познавателна и друга насоченост, относителният дял на посветените на българския фолклор е най-висок. Много е трудно тук да се изброи наистина огромното множество публикации, дело най-вече на В. Д. Стоянов, В. Атанасов, Кр. Мирски, А. В. Зехиров и др., но по-същественото е, че те напълно покриват системата на българския фолклор в цялото му многообразие от словесни, музически, танцови и пластични форми¹⁰.

От казаното дотук става ясно, че в годините преди Освобождението представителите на българската общност в чешките земи реално представят, в контекста на стремежа си за защита на националната си самоидентичност, фолклорната ни култура в една чуждоетнична среда и по този начин се вписват в параметрите на широкото българско възрожденско фолклористично движение. Макар и малцина от тях да са фолклористи в онзи смисъл на думата, който сме свикнали да влагаме, неоспоримо е, че тъкмо тези "неистински" фолклористи правят това, което поколението "истински" фолклористи след тях не постигат - от българския фолклор да се интересува цяло едно чуждо общество, той да бъде възприеман като самостоятелен културен факт в неговата собствена култура, макар и за относително кратък период от време. Именно затова стореното от "чешките" българи не бива да се изтрива от паметта на българската фолклористика.

1. За българската емиграция в Чехия вж. по-специално: Побратим (Зд. Урбан, М. Моравцова, К. Михайлова, Вл. Пенчев, В. Тодоров). Българи по чешките земи. С., 1994.; 2. По-подробно по тези въпроси вж. Вл. Пенчев. Българо-чешки фолклористични контакти през Възраждането. С., 1994; Вл. Пенчев. Царство на зашеметяващата красота. Български възрожденци в Чехия за нашия фолклор. С., 1996, както и посочената там библиография.; 3. Вж. също J. Rychlík a kol. Dejiny Bulharska. Praha, 2000 [v tisku] и по-конкретно главата: J. Rychlík, V. Pencev. Stručný nástin českobulharských, slovensko-bulharských a československo-bulharských vztahů.; 4. Живков Т. Ив., Етно-културно единство и фолклор. С., 1987, с. 39, 15; 5. Вж. по-подробно Вл. Пенчев. Царство..., 9-10, както и посочената там библиография.; 6. Вж. още напр. Вл. Пенчев. Чешки възпитаници - възрожденски фолклористи. - В: Научни трудове на ПУ "П. Хилендарски". Т.31, Кн. 11 1993 - Филологии, 79 - 84; Вл. Пенчев. или за корелацията: пражка университетска славистика - българска възрожденска фолклористика - in: Slavica Pragensia ad tempora nostra. Praha, 1988, 62-65] и V. Pencev. Minulost, současnost a budoucnost bulharsko-českých folkloristických vztahů. - In: Česko-bulharské kulturní vztahy. Tradice a perspektivy badání. Brno, 1990, 286-302; 7. Живков Т. Ив., Димитър Маринов и обновлението на българското народознание в края на XIX и началото на XX в. (ръкопис); 8. Вж. по-подробно Вл. Пенчев. Българо-чешки..., 77-97, 138-159; 9. Пак там, 59-77, 122-138; 10. Пак там.